

OCKE.

Det finns till synes två Ocke i Jämtland. Nämligen Överocke i Mörsil och Ytterocke i Mattmar, men det är frågan om ett och samma ursprungliga Ocke. I ett brev daterat i Hov i Alsen år 1392 omtalas en man Halle, som säges vara "av" d. v. s. "från" en plats **Otudha** eller **Ocudha**. Det är ovisst, hur den andra bokstaven i namnet skall läsas. Det är sannolikt att namnformen bör förstås som **Ocudha (med "c")** och att den avser Ocke, men man bör kanske sätta ett frågetecken för detta belägg vid bynamnets tolkning. En säker skrivform finns i alla fall år 1410, då namnet skrivs **Okkadha**. År 1413 ingår två och en halv "notgång" i **Ockodha syonom**, d. v. s. "I Ockesjön", som dellikvid vid en jordförsäljning. Med tiden sker en avslipning av bynamnet till "Ocke", och år 1564 omtalas både **Yttreocke (Ytterocke)** och **Offreocke (Överocke)**.

Bynamnet är ogenomskinligt, och det är inte många som försökt tolka det. Peter Olsson anser, att det ursprungligen avser Ockesjön, men kommer inte med någon förklaring. Ett intressant förslag till tolkning har Erik Folkwar givit i Jämten år 1933. Han framhåller, att sjön brukat stiga hastigt vid vårflod och efter regn och vill i namnet se ett "Ök-edan" (Äukådå). Ockesjön skulle alltså ha betraktats som en eda, d. v. s. ett stort bakvatten, i älven. Nyligen har docent Lennart Elmevik i tidskriften Namn och Bygd framlagt nya synpunkter på innebörden av namnet Ocke. Han räknar också med att det är en sammansättning men av ett **Oki** eller **Okki** som gammalt namn på själva Ockesjön och ordet **ed** (eid), som då skulle syfta på sträckan förbi strömmen Mardlöpet vid sjön, där det av Erik Folkwars beskrivning att döma förr i tiden inte varit lätt att ta sig fram med båt, och där det alltså bör ha varit ett ed.

Vad beträffar den språkliga innebörden av detta **Ok(k)i**, diskuterar E. två möjligheter. Han erinrar om att det i fornvästnordiskan förekommer ett ord **okka** som betyder "sucka, klaga", och anser det inte uteslutet, att det kan vara samma "ocka", som brukas på en del håll i Jämtland, när man vill härma en tjäderhönas läte. Ockesjöns namn skulle alltså kunna vara ljudhärmande, och många sådana vattennamn är inte ovanliga. Men det är enligt Elmevik också möjligt, att "Ock" i sjönamnet utgår från ett ord beslätat med verbet öka och att sjönamnet alltså skulle syfta på sjöns väl styrkta egenskap att hastigt stiga. E. föredrar detta alternativ, som ju sakligt sett har starkt stöd i de av Erik Folkwar skildrade egenskaperna hos Ockesjön. Förf. är för sin del böjd att instämma med Elmevik, men det återstår att bena upp en del kvistiga språkliga övergångar beträffande sjönamnetes utveckling i gammal tid.

Bertil Flemström